

21.10.2021
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Virtuaalivaluutan liikkeeseenlasku edellyttää lupaa Finanssivalvonnalta – keskiössä asiakkaansuoja ja rahanpesun estäminen

Kirjoittaja Tytti Tanninen työskentelee Finanssivalvonnassa digitalisaatioasiantuntijana.

Finanssivalvonnalle on vuonna 2021 esitetty aiempaa enemmän virtuaalivaluutan liikkeeseen laskemiseen liittyviä kysymyksiä. Kohonneen kiinnostuksen taustasyynä voi olla esimerkiksi alkuvuonna runsaasti uutistilaa saanut bitcoin-virtuaalivaluutan arvonnousu. Toisaalta mediahuomiota ovat keränneet esimerkiksi myös korkeilla hinnoilla myydyt digitaalisiin taideteoksiin ja keräilyesineisiin liittyvät ei-lajiesinemäiset¹ tokenit (eng. NFT, non-fungible token), joissa hyödynnetään monia virtuaalivaluuttoja vastaavaa teknologiaa.

Toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa, Suomessa virtuaalivaluutan liikkeeseenlasku edellyttää viranomaisen myöntämää lupaa. Myös muualta kuin Suomesta järjestettävä liikkeeseenlasku edellyttää lupaa Finanssivalvonnalta, mikäli liikkeeseenlaskua esimerkiksi markkinoidaan Suomeen. Lupaa kutsutaan Finanssivalvonnassa yleisesti rekisteröinniksi, sillä lupa myönnetään virtuaalivaluutan tarjoajia koskevan rekisteri-ilmoituksen perusteella. Rekisteröintihakemukseen tulee liittää selvitykset rahanpesulain velvoitteiden noudattamisesta, markkinointimenettelyistä ja -materiaalista sekä asiakasvarojen suojaamisesta.

Kun virtuaalivaluutan liikkeeseenlasku järjestetään token-myyntinä, kuten ICot (eng. initial coin offering) yleensä ymmärretään, korostuvat rekisteröintimenettelyssä asianmukainen markkinointi ja rahanpesulain velvoitteiden noudattamisesta varmistuminen. Vaikka token-myyntissä harvemmin säilytetään asiakasvaroja, hieman järjestelystä riippuen myös asiakasvarojen suojaamista koskevat näkökohdat voisivat nousta esiin. ICO:n lisäksi esimerkiksi STO (eng. security token offering) ja IDO (eng. initial decentralised exchange offering) ovat usein virtuaalivaluutan liikkeeseenlaskuun liitetyjä markkinointitermejä.

Virtuaalivaluuttojen markkinoinnissa olennaista markkinointitermien sijaan on kuitenkin, että liikkeeseen laskettavan virtuaalivaluutan ominaisuudet kuvataan tarkasti ja totuudenmukaisesti. Tämä tarkoittaa erityisesti, että virtuaalivaluuttaan ja liikkeeseenlaskuun liittyvät asiakkaan taloudelliset riskit, oikeudet ja velvollisuudet on kuvattu riittävän yksityiskohtaisesti. Epämääräisesti erilaisin etuliittein varustetuiksi tokeneiksi kutsumisen sijaan liikkeeseenlaskijan olisi tärkeää sisällyttää markkinointimateriaaliinsa arvionsa tokenin luonteesta, kuten onko kyseessä virtuaalivaluutta tai arvopaperi. Sama token voi myös olla sekä virtuaalivaluutta että arvopaperi tai muu rahoitusväline. Liikkeeseenlasku saattaa tällöin edellyttää esitteeksi kutsuttavan tiedonanto- ja siihen liittyvän markkinointimateriaalin ennakkollista hyväksyttämistä Finanssivalvonnassa. Usein virallisten valuuttojen arvoon sidottujen stablecoin-markkinointitermillä kutsuttavien tokenien tapauksessa saattaa olla olennaista arvioida myös, ovatko liikkeeseen laskettavat tokenit sähköistä rahaa. Myös sähköisen rahan liikkeeseenlasku edellyttää lupaa Finanssivalvonnalta.

Rahanpesusäätelyn lähtökohtana voidaan pitää velvollisuutta oman toiminnan riskiperusteiseen arviointiin. Virtuaalivaluutan liikkeeseenlaskijan on siis arvioitava toimintaansa ja asiakkaisiinsa liittyvät rahanpesuriskit ja mitoitettava rahanpesun estämisen toimenpiteet vastaamaan arvioitua riskitasoa. Keskeistä on erityisesti, että liikkeeseenlaskija tunnistaa asiakkaansa.

Vaatimukset muuttumassa uudessa EU-lainsäädännössä

¹ Lajiesinemäisyydellä tarkoitetaan, että esimerkiksi tietyn virtuaalivaluutan yksiköt eivät eroa toisistaan ominaisuuksiltaan eikä ostajalle/sijoittajalle siten ole merkitystä, mikä yksikkö näistä on kulloinkin hänen hallussaan. Ei-lajiesinemäisyys tarkoittaisi tällaisen tilanteen vastakohtaa, eli tietty token ei olisi korvattavissa toisella samansisällöisellä.

21.10.2021
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Euroopan komissio on julkaissut alle vuoden sisään kaksikin merkittävää virtuaalivaluuttoihin, ja laajemmin kryptovaroihin, liittyvää sääntelyaloitetta: syyskuussa 2020 julkaistu luonnos asetukseksi kryptovarojen markkinoista (MiCA, Markets in Crypto-Assets) ja heinäkuussa 2021 julkaistut luonnokset rahanpesuasetukseksi, -direktiiviksi ja uudeksi maksajan tiedot -asetukseksi. Lisäksi kansainvälinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaryhmä FATF (Financial Action Task Force) viimeistelee parhaillaan päivitettyä versiota virtuaalivaroja (eng. virtual assets) koskevista riskiperusteisesta ohjeistuksestaan. Ohjeistus julkaistaan todennäköisesti vielä tämän vuoden puolella.

Mikäli MiCAn lopullisessa versiossa ei säädetä kryptovarojen liikkeeseenlaskijoiden kansallisesta sääntelyvarasta tai mikäli tällaista mahdollista sääntelyvaraa ei käytetä, muuttuu liikkeeseenlaskijoita koskeva sääntely olennaisesti. Jatkossa muilta kuin referenssivaratokenien tai sähköisen rahan tokenien liikkeeseenlaskijoilta ei vaadita rahanpesulainsäädännön noudattamista eikä luvan hankkimista liiketoiminnalle. Rahanpesulainsäädännön noudattamisvaatimukset vastaisivat siis jatkossa esimerkiksi tavallisten arvopaperien liikkeeseenlaskijoita. Muiden kryptovarojen kuin referenssivaratokenien ja sähköisen rahan tokenien liikkeeseen laskeminen edellyttää kuitenkin kryptovaran kuvauksen (eng. white paper) ja muun mahdollisen markkinointimateriaalin toimittamista toimivaltaiselle viranomaiselle ennen liikkeeseenlaskua. Lisäksi kryptovarojen tarjoaminen liikkeeseenlaskijan puolesta on MiCAssa tarkoitettua toimilupaa edellyttävää kryptovarapalvelua. Kryptovarapalveluiden, kuten vaihto- ja säilytyspalveluiden, tarjoaminen edellyttää siis myös jatkossa rahanpesulainsäädännön noudattamista.

Katso myös

- [Lehdistötiedote 1.11.2019: Finanssivalvonta myönsi viidelle virtuaalivaluutan tarjoajalle rekisteröinnin – valvonnan tavoitteena on rahanpesun estäminen \(2019\)](#)
- [Blogi 16.5.2019: Virtuaalivaluutan tarjoajien toimintaedellytykset muuttuvat merkittävästi sääntelyn myötä](#)